

ReMestV – Alternatieve valorisatie van
RENURE-meststoffen binnen de richtlijn
dierlijke mest.

Knelpunten en opportuniteiten ketenaanpak

september 2025

**Medegefinancierd door
de Europese Unie**

Inhoud

Inleiding.....	3
Knelpunten en opportuniteiten	4
1. Economische aspecten	4
2. Praktische aspecten	4
3. Perceptie landbouwsector	5
4. Milieu en duurzaamheid.....	6
5. SWOT-analyse	6
Praktische uitwerking ketenaanpak	7

**Medegefinancierd door
de Europese Unie**

Inleiding

RENURE (REcovered Nitrogen from manURE) meststoffen zijn meststoffen geproduceerd door recuperatie van stikstof uit dierlijke mest. Deze meststoffen vallen onder de huidige Nitraatrichtlijn (91/676/EEG) onder “producten van dierlijke mest” en hebben in Europa het statuut dierlijke mest. Dit statuut legt een beperking op het gebruik van stikstof (N) uit deze meststoffen in nitraatgevoelige zones. Volgens de Nitraatrichtlijn mag er in een nitraatgevoelige zone jaarlijks maximaal 170 kg N afkomstig van dierlijke oorsprong per hectare toegediend worden. Dit zorgt voor concurrentie tussen RENURE-meststoffen en dierlijke mest bij afzet binnen deze bemestingsnorm.

Het project ReMestV tracht RENURE-meststoffen te valoriseren binnen de beperking van 170 kg N/ha, opgelegd door de Nitraatrichtlijn, in Vlaanderen. Hiervoor worden de noden en opportuniteiten voor het gebruik van RENURE binnen deze richtlijn in kaart gebracht en wordt de basis voor een lokaal samenwerkingsverband opgemaakt. Er zijn in Vlaanderen verschillende teelten waarbij landbouwers de bemestingsnorm voor dierlijke mest niet volledig invullen of uitsluitend kunstmest gebruiken als meststof. Uit de SafeManure studie blijkt dat *RENURE-meststoffen een vergelijkbaar uitlogingspotentieel van stikstof en agronomische efficiëntie hebben als Habor-Bosch afgeleide en equivalente chemische N-meststoffen*¹. Hierdoor kunnen RENURE-meststoffen dus dienen als kunstmestvervangers met een gelijkaardige impact op het milieu. Momenteel ontbreekt een ketenaanpak om RENURE te valoriseren als kunstmestvervanger binnen de richtlijn dierlijke mest bij bepaalde teelten. Een samenwerkingsverband zou vraag en aanbod koppelen waardoor:

- 1) De landbouwsector minder kunstmest moet aankopen
- 2) Veehouders minder moeten betalen voor hun mestafzet
- 3) Mestverwerkers een volwaardige prijs voor hun circulaire meststoffen krijgen

De operationele groep ReMestV voerde een analyse uit en ging op zoek naar de knelpunten en opportuniteiten waar aandacht aan besteed moet worden tijdens het ontwikkelen van bovenvermelde ketenaanpak.

Voor de opmaak van dit document ondervroeg VCM de sector tijdens de klankbordgroep van Nutricycle Vlaanderen op 21 oktober 2024. Tijdens de kick-off meeting van de Operationele Groep brachten de partners vanuit hun praktijkkennis knelpunten, noden en opportuniteiten naar voren. Andere stakeholders kregen actief de kans inbreng te geven tijdens de twee interactieve bedrijfsbezoeken georganiseerd in het kader van de Operationele Groep. VCM voert een literatuurstudie uit naar afgeronde projecten rond RENURE om informatie te bundelen. De aangebrachte praktijkkennis werd meegenomen bij het uitwerken van dit document. Dit document werd na opmaak afgestemd met de partners van de Operationele Groep voor publicatie van de finale versie.

¹ <https://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/handle/JRC121636>

Knelpunten en opportuniteiten

De knelpunten, opportuniteiten en aandachtspunten werden in kaart gebracht voor het opstarten van een ketenaanpak in de landbouwsector.

1. Economische aspecten

1.1. Investering in innovatieve technieken

De productie van RENURE-producten vereist vaak gespecialiseerde installaties met een hoge investeringskost. Daarbovenop komen ook extra operationele kosten, zoals energieverbruik, onderhoud en verwerking van reststromen. In combinatie met de huidige onzekerheid over de marktprijs en afzetmogelijkheden van RENURE-producten, vormt dit een belangrijke drempel voor investeerders. Zonder garanties op rendabiliteit of een stabiel afzetkanaal, worden deze extra kosten als een financieel risico gezien.

1.2. Ontbreken MVC's

In Vlaanderen geldt een mestverwerkingsplicht. Een manier om te voldoen aan deze mestverwerkingsplicht is het voorleggen van mestverwerkingscertificaten (MVC's). Momenteel worden er geen MVC's uitgereikt voor de productie van RENURE-meststoffen. Hierdoor zullen mestverwerkers minder geneigd zijn te investeren in een RENURE-installatie, gezien men concurreert met de traditionele mestverwerkingstechnieken waarmee men wel voldoet aan de mestverwerkingsplicht.

1.3. Kostprijs RENURE-meststoffen

De prijs van en de vraag naar RENURE is afhankelijk van de kunstmestprijs en de marktsituatie. Bij een stijging van de kunstmestprijzen kunnen de prijzen voor RENURE mee stijgen of stabiel blijven. In dit laatste scenario kan de vraag naar kunstmestvervangers toenemen bij een stijgende kunstmestprijs. Ook de administratieve lasten van het digitaal kunstmest register wegen mee. Door lokaal te produceren, daalt de transportprijs, wat de kostprijs van RENURE-meststoffen potentieel drukt.

2. Praktische aspecten

2.1. Administratie

Landbouwers zijn in Vlaanderen verplicht de aankoop van kunstmest aan te geven in het digitaal kunstmestregisters. De productie en het transport van RENURE-meststoffen moeten dan weer aangegeven worden bij de mestbank. Deze meststoffen zijn anno 2024 dierlijke meststoffen. Bij het gebruik van RENURE als kunstmestvervanger boven de richtlijn dierlijke mest, ontstaan drie stikstof bemestingsnormen: bemestingsnorm teelt, RENURE, en dierlijke mest, wat ook extra administratieve lasten met zich mee kan brengen. Zolang RENURE binnen de nitraatrichtlijn van 170 kg N/ha/jaar valt dient de hoeveelheid RENURE aangegeven worden bij de dierlijke mest.

**Medegefinancierd door
de Europese Unie**

2.2. Aanvoer en opslag

Kunstmest kan op voorhand aangekocht worden en de aanvoer is relatief stabiel. Daarnaast kan kunstmest eenvoudig gestapeld worden of opgeslagen worden in een silo. De aanvoer en samenstelling van RENURE kan variëren doorheen het seizoen en is dus in vergelijking met kunstmest minder stabiel. RENURE-meststoffen zijn vloeibare meststoffen, wat opslag op het bedrijf moeilijker maakt. Voor het plaatsen van een opslagtank kan het, afhankelijk van het gebied en de grootte van de opslag, nodig zijn de omgevingsvergunning te herzien. RENURE-meststoffen worden lokaal geproduceerd, wat ervoor zorgt dat de afstand voor transport daalt.

2.3. Toepassing in het veld

Het aanwenden van RENURE-meststoffen gebeurt verplicht emissiearm door spaakwiel-, injectie-, of sleepslangbemesting. Hierbij moet men opletten dat transport niet zorgt voor vervuiling van RENURE-meststoffen; dit zou immers de machines verstopen. Door hun vloeibare vorm kunnen deze meststoffen gebruikt worden voor precisiebemesting, zoals rijbemesting, waardoor er met een lagere stikstofbemesting eenzelfde opbrengst verkregen kan worden in vergelijking met de toediening van ruwe dierlijke mest.

Bij het toepassen van ammoniumsulfaat moet men opletten voor de hoeveelheid toegediende sulfaten. Dit kan kritisch zijn voor een bepaalde teelt, maar een overschot is schadelijk voor het gewas. Voordelig is dat in het productieproces een zo efficiënt mogelijke stikstofverwijdering wordt nagestreefd, waardoor er een zo hoog mogelijke concentratie wordt bekomen die gekend is. Het gebruik van deze efficiënte en gekende meststoffen werkt precisiebemesting in de hand.

Vlaanderen moet beschikken over voldoende geschikte/aangepaste apparatuur en geïnteresseerde loonwerkers/landbouwers om praktijktoepassing haalbaar te maken. Door het tot nu toe nog weinig voorkomen van RENURE meststoffen is het momenteel nog minder interessant om grote investeringen te doen in speciale apparatuur voor het gebruik van deze meststoffen.

Vloeibare dierlijke meststoffen hebben een werkingscoëfficiënt van 60%, terwijl deze vloeibare minerale meststoffen in principe een werkingscoëfficiënt van 100% hebben. Het toedienen van RENURE-meststoffen zorgt voor een grotere plantopneembaarheid bij toediening van eenzelfde dosis N in vergelijking met ruwe drijfmest.

3. Perceptie landbouwsector

Landbouwers zijn reeds vertrouwd met het gebruik en de werking van kunstmest als meststof. Om hen te overtuigen de overschakeling te maken naar een onbekende meststof, zal ten eerste de kostprijs lager moeten zijn dan kunstmest. Indien ze hiervoor open staan, moet men inzetten op sensibilisering over deze kunstmestvervangers met name het gebruik, de werking en de kwaliteit aan de hand van demonstraties bij pionier landbouwers. Het is belangrijk het vertrouwen in deze nieuwe producten op te bouwen aan de hand van kwaliteitsborging en kennisoverdracht binnen de sector. De Operationele Groep kan inspelen op bestaande initiatieven voor het informeren van landbouwers zoals thematische uitwisseling en veldproeven van bijvoorbeeld Boerenbond, praktijkcentra en B3W. Onafhankelijke

**Medegefinancierd door
de Europese Unie**

bedrijven en organisaties kunnen dienen als centraal aanspreekpunt om de sector te sensibiliseren over deze nieuwe meststoffen.

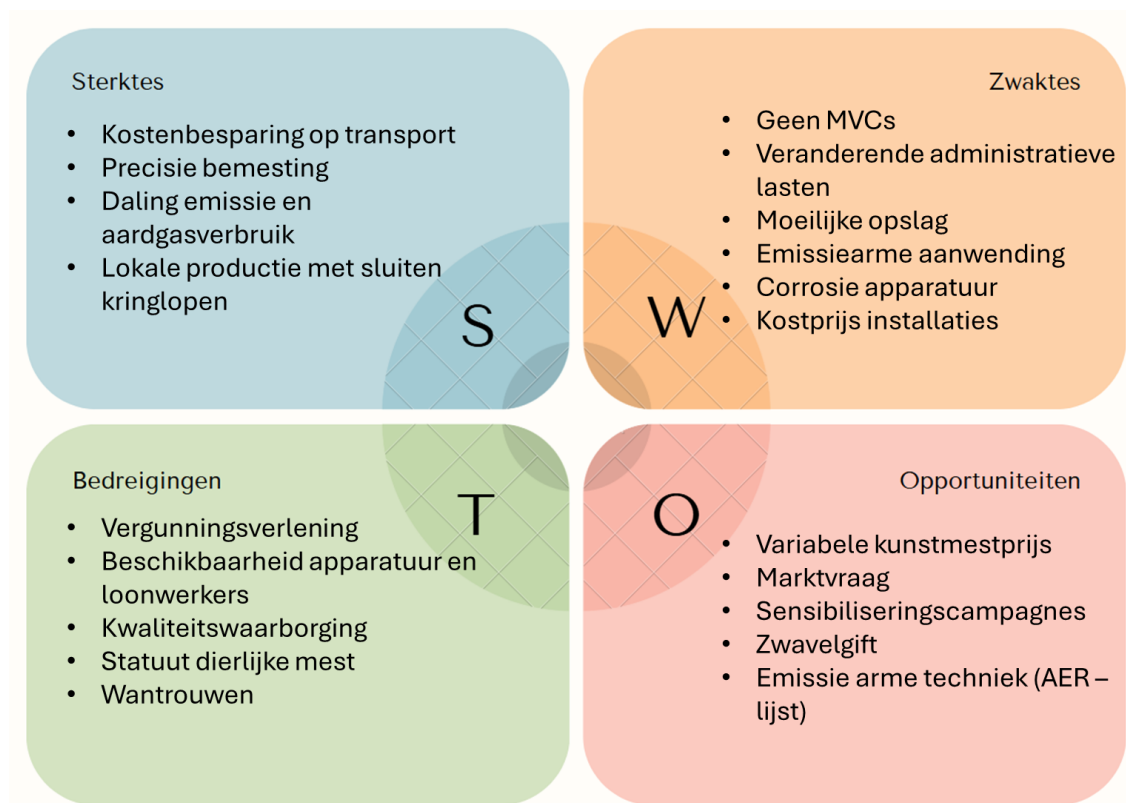
4. Milieu en duurzaamheid

Het gebruik van ammoniumzouten en mineralenconcentraat zorgt voor minder uitstoot van emissies vergeleken met het aanwenden van kunstmest zoals ureum². Het gebruik van RENURE als kunstmestvervanger vermindert kunstmestgebruik wat zorgt voor minder aardgasverbruik gelinkt aan de productie van kunstmest. Daarnaast zorgt een lokale meststoffenindustrie voor minder import van kunstmest. Dit helpt om de nutriëntenkringloop van veeteler tot akkerbouwer te sluiten.

RENURE-installaties vertonen potentieel voor de toelating tot de lijst met emissiearme technieken (AER-lijst). Hoewel deze technieken potentieel hebben, zijn ze momenteel niet opgenomen in de lijst, wat investeringen tegenhoudt.

5. SWOT-analyse

De gedefinieerde knelpunten en opportuniteiten voor de sector worden in onderstaande SWOT-analyse gebundeld:

² https://cdn.digisecure.be/vcm/20235159225827_nitroman-milieuimpactrapport.pdf

**Medegefinancierd door
de Europese Unie**

Figuur 1. SWOT – analyse gebruik RENURE binnen de richtlijn dierlijke mest in Vlaanderen

Praktische uitwerking ketenaanpak

De jongere generatie landbouwers staat open voor circulaire meststoffen en technieken om hun bedrijfsvoering te verduurzamen. De Operationele Groep geeft aan dat de ketenaanpak in de praktijk idealiter vertrekt vanuit spilfiguren binnen de landbouwsector: met hun uitgebreid netwerk komen loonwerkers, transporteurs en meststoffenhandelaars hiervoor in aanmerking. Naast hun kunstmesthandel kunnen ze eveneens RENURE en andere bewerkte mestproducten centraliseren door deze op te slaan op het bedrijf en te verspreiden naar innovatieve landbouwers.

Het is van belang in te zetten op sensibilisering en ondersteuning rond de juridische vereisten bij opslag op het bedrijf. Daarnaast is het van belang om voldoende bereik te creëren binnen de sector zodat zoveel mogelijk belanghebbenden kennismaken met deze producten en hun toepassingen. Het is van belang vraag en aanbod op elkaar af te stemmen per regio in Vlaanderen.

Als onafhankelijke partij kan VCM vzw hun online kaartje aanpassen op de website om vraag en aanbod met elkaar te koppelen, naast het mondelinge netwerk dat men binnen de sector opbouwt. Hierbij kan eventueel de overheid betrokken worden of een externe firma, maar men moet rekening houden dat landbouwers meer terughoudend zullen zijn bij gebruik en informatiedeling op een platform van de overheid wegens wantrouwen over wat er met de data zal gebeuren.

Een niet-limitatieve lijst van relevante stakeholders voor het ontwikkelen van een ketenaanpak:

- Veehouders
- Akkerbouwers
- Mestverwerkers
- Loonwerkers
- Transporteurs
- Beleidsmakers
- Onderzoeksinstituten
- Het brede publiek
- Gemeente- en lokale besturen

**Medegefinancierd door
de Europese Unie**

Annelies Vansoye & Isolde De Beule
Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking VCM
VCM vzw
Baron Ruzettelaan 1 B0.3 – 8310 Brugge
Tel. +32 50 73 77 72
info@vcm-mestverwerking.be

Aansprakelijkheidsbeperking

Deze publicatie werd door VCM opgesteld met zorg. Er wordt echter geen enkele garantie gegeven omtrent de juistheid of de volledigheid van de informatie in deze publicatie. De gebruiker van deze publicatie ziet af van elke klacht tegen VCM of zijn medewerkers, van welke aard ook, met betrekking tot het gebruik van de via deze publicatie beschikbaar gestelde informatie.

In geen geval zal VCM of zijn medewerkers aansprakelijk gesteld kunnen worden voor eventuele nadelige gevolgen die voortvloeien uit het gebruik van de via deze publicatie beschikbaar gestelde informatie.

**Medegefinancierd door
de Europese Unie**